نرخ رایج ریالش در صرافی‌ها و بانک‌ها؛ «فشار عرضه» یا «سیگنال اعتماد» کدام بر بازار مسلط است؟

مهرداد نیک‌پی ــ ویراستار اقتصاد کلان

مهرداد نیک‌پی ــ ویراستار اقتصاد کلان

در هفته‌هایی که نرخ ارز در صرافی‌ها و بانک‌ها با فاصله‌ای کوتاه از هم اعلام می‌شود، پرسش ساده‌ای ذهن بسیاری از شهروندان را درگیر می‌کند: کدام نرخ واقعی‌تر است و کدام صرفاً روی کاغذ می‌درخشد؟ این گزارش تلاش می‌کند با مقایسه‌ی نرخ‌های اعلام‌شده در ۱۲ شهر، تفاوت میانگین صرافی‌ها و بانک‌ها را محاسبه کند و سپس دو تفسیر رقیب درباره‌ی علت این فاصله را کنار هم بگذارد: تفسیر نخست می‌گوید فشار عرضه در صرافی‌ها نشانه‌ی کمبود واقعی ارز است و بانک‌ها هنوز با واقعیت فاصله دارند، در حالی که تفسیر دوم می‌گوید بانک‌ها با تأخیر عمل می‌کنند و صرافی‌ها زودتر به سیگنال اعتماد واکنش می‌دهند. هدف ما این است که خواننده بدون شعار و با داده‌های ساده بتواند خود قضاوت کند کدام نرخ به زندگی روزمره نزدیک‌تر است.

در این گزارش از داده‌های ۱۲ شهر در ۹ روز کاری استفاده شده است. برای هر شهر میانگین نرخ خرید و فروش صرافی‌ها و بانک‌ها محاسبه شده و اختلاف میان دو گروه برای هر روز ثبت شده است. نمونه‌ها شامل نرخ اسکناس و حواله است و ارزهای دیگر کنار گذاشته شده‌اند تا مقایسه ساده بماند. در مواردی که یک شهر در یک روز داده کافی نداشت، آن روز از محاسبه حذف شده و جای خالی در جدول با «—» نشان داده شده است. این روش باعث می‌شود اعداد کمی کوچک‌تر بشوند، اما از سوگیری یک شهر شلوغ بر کل آمار جلوگیری می‌کند.

در میانگین کل، صرافی‌ها نرخ بالاتری نسبت به بانک‌ها ثبت کرده‌اند و فاصله‌ی میانگین ۱۸ تا ۲۴ واحد در نوسان بوده است. بیشترین فاصله در روزهایی دیده شد که صف مقابل صرافی‌ها کوتاه‌تر بود و کمترین فاصله در روزی بود که بانک‌ها چند ساعت زودتر از معمول نرخ خود را تغییر دادند. این الگو نشان می‌دهد بانک‌ها واکنش می‌دهند، اما واکنش آنها با فاصله‌ای از بازار است. در شهرهایی با جمعیت کمتر، فاصله میان دو گروه کمتر است و نرخ‌ها به هم نزدیک‌تر می‌مانند.

تفسیر نخست می‌گوید فاصله نشانه‌ی کمبود واقعی ارز است. در این تفسیر، صرافی‌ها زودتر به کمبود واکنش می‌دهند چون معامله‌گران خرد و شرکت‌های کوچک اول سراغ صرافی می‌روند و صف جلو در صرافی‌ها زودتر تشکیل می‌شود. بانک‌ها دیرتر واکنش می‌دهند چون مشتری‌هایشان صف کمتری می‌بینند و تصمیم‌گیری‌شان به گزارش‌های بالادستی وابسته است. در این حالت، نرخ صرافی‌ها به واقعیت بازار نزدیک‌تر است و بانک‌ها هنوز عقب مانده‌اند.

تفسیر دوم می‌گوید فاصله نشانه‌ی اعتماد است. در این تفسیر، بانک‌ها نرخ را با حجم بالا و با ریسک کمتر تغییر می‌دهند و صرافی‌ها برای جذب مشتری زودتر قیمت را جلو می‌کشند. اگر این تفسیر درست باشد، فاصله نشانه‌ی بازاری است که هنوز آرام است و هیچ نهادی هشدار نداده است. هر دو تفسیر با همان داده‌ها سازگار هستند و تفاوت در برداشت است، نه در عدد.

در پایان، گزارش پیشنهاد می‌کند سه شاخص ساده را هفته‌ای یک بار دنبال کنید: فاصله‌ی میانگین، تعداد روزهای با فاصله‌ی بیش از ۲۰ واحد، و زمان واکنش بانک‌ها به تغییر صرافی‌ها. اگر فاصله کم شود و بانک‌ها زودتر واکنش نشان دهند، تفسیر اعتماد قوی‌تر می‌شود. اگر فاصله زیاد بماند و بانک‌ها دیر بمانند، تفسیر کمبود واقعی‌تر می‌شود. هیچ‌کدام از این سه شاخص به تنهایی کافی نیست، اما روی هم تصویر روشن‌تری از بازار می‌دهند.

«صف صرافی‌ها» در «تهران جدید» مال ساعت ۶ صبح می‌خورد

مهرداد نیک‌پی ــ ویراستار اقتصاد کلان

مهرداد نیک‌پی ــ ویراستار اقتصاد کلان

از ساعت ۵:۳۰ صبح صف مقابل صرافی «نسیم آبی» در خیابان ولیعصر به ۶۰ متر رسیده بود و فروشنده با دفتر کاغذی شماره می‌داد. تا ساعت ۷ این شماره به ۱۲۰ نفر رسید و بسیاری از مردم برای خرید ارز یا طلا از کار مرخصی گرفته بودند. این گزارش با مقایسه‌ی نرخ خرید و فروش ۱۲ صرافی در ۹ روز کاری گذشته نشان می‌دهد فاصله‌ی میانگین نرخ صرافی‌ها با نرخ بانکی چگونه تغییر کرده و چرا برخی صرافی‌ها هنوز صف دارند اما برخی دیگر آرام‌تر شده‌اند.

در میانگین کل، نرخ خرید در صرافی‌ها ۱۸ تا ۲۴ واحد بالاتر از نرخ بانکی بوده و فروش در برخی روزها تا ۳۰ واحد فاصله داشته است. در روزهایی که فاصله کمتر از ۱۰ واحد بود، صف‌ها کوتاه‌تر و معامله‌ها پراکنده‌تر بود. این الگو نشان می‌دهد وقتی بانک‌ها زودتر نرخ خود را تغییر می‌دهند، انگیزه‌ی مردم برای دویدن به صرافی کاهش می‌یابد و صف به طور طبیعی می‌شکند.

«صف صرافی» برای مردم چه معنایی دارد؟

برای خانوارهای کم‌درآمد، صف صرافی یعنی یک روز مرخصی بدون حقوق و گاهی از دست دادن فرصت خرید. برای شرکت‌های کوچک، یعنی تأخیر در تأمین ارز برای واردات و ریسک جابه‌جایی پول نقد در خیابان. برای بانک‌ها، یعنی نرخ رسمی‌شان دیده نمی‌شود و مشتری به رقیب می‌رود. برای دولت، یعنی سیگنال روانی که مردم به نرخ رسمی اعتماد ندارند و این اعتماد هزینه‌ی بالایی دارد.

سه شاخص ساده برای دنبال کردن هفته‌ای یک بار

۱. فاصله‌ی میانگین خرید و فروش صرافی‌ها نسبت به نرخ بانکی: اگر از ۱۵ واحد کمتر شد، بازار آرام‌تر است.

۲. تعداد روزهای با فاصله‌ی بیش از ۲۰ واحد: اگر دو روز پشت سر هم تکرار شد، احتمال صف دوباره بالا می‌رود.

۳. زمان واکنش بانک‌ها به تغییر صرافی‌ها: اگر بانک‌ها ظرف ۲ ساعت واکنش نشان دهند، بازار سریع‌تر آرام می‌شود.

هیچ‌کدام از این سه شاخص به تنهایی کافی نیست، اما روی هم تصویر روشن‌تری از بازار می‌دهند.

«سیگنال اعتماد» از «صف صرافی» مهم‌تر است؟

مهرداد نیک‌پی ــ ویراستار اقتصاد کلان

مهرداد نیک‌پی ــ ویراستار اقتصاد کلان

در هفته‌هایی که نرخ ارز در صرافی‌ها و بانک‌ها با فاصله‌ی کوتاه از هم اعلام می‌شود، پرسش ساده‌ای ذهن بسیاری از شهروندان را درگیر می‌کند: کدام نرخ واقعی‌تر است و کدام صرفاً روی کاغذ می‌درخشد؟ این گزارش تلاش می‌کند با مقایسه‌ی نرخ‌های اعلام‌شده در ۱۲ شهر، تفاوت میانگین صرافی‌ها و بانک‌ها را محاسبه کند و سپس دو تفسیر رقیب درباره‌ی علت این فاصله را کنار هم بگذارد: تفسیر نخست می‌گوید فشار عرضه در صرافی‌ها نشانه‌ی کمبود واقعی ارز است و بانک‌ها هنوز با واقعیت فاصله دارند، در حالی که تفسیر دوم می‌گوید بانک‌ها با تأخیر عمل می‌کنند و صرافی‌ها زودتر به سیگنال اعتماد واکنش می‌دهند. هدف ما این است که خواننده بدون شعار و با داده‌های ساده بتواند خود قضاوت کند کدام نرخ به زندگی روزمره نزدیک‌تر است.

در این گزارش از داده‌های ۱۲ شهر در ۹ روز کاری استفاده شده است. برای هر شهر میانگین نرخ خرید و فروش صرافی‌ها و بانک‌ها محاسبه شده و اختلاف میان دو گروه برای هر روز ثبت شده است. نمونه‌ها شامل نرخ اسکناس و حواله است و ارزهای دیگر کنار گذاشته شده‌اند تا مقایسه ساده بماند. در مواردی که یک شهر در یک روز داده کافی نداشت، آن روز از محاسبه حذف شده و جای خالی در جدول با «—» نشان داده شده است. این روش باعث می‌شود اعداد کمی کوچک‌تر بشوند، اما از سوگیری یک شهر شلوغ بر کل آمار جلوگیری می‌کند.

در میانگین کل، صرافی‌ها نرخ بالاتری نسبت به بانک‌ها ثبت کرده‌اند و فاصله‌ی میانگین ۱۸ تا ۲۴ واحد در نوسان بوده است. بیشترین فاصله در روزهایی دیده شد که صف مقابل صرافی‌ها کوتاه‌تر بود و کمترین فاصله در روزی بود که بانک‌ها چند ساعت زودتر از معمول نرخ خود را تغییر دادند. این الگو نشان می‌دهد بانک‌ها واکنش می‌دهند، اما واکنش آنها با فاصله‌ای از بازار است. در شهرهایی با جمعیت کمتر، فاصله میان دو گروه کمتر است و نرخ‌ها به هم نزدیک‌تر می‌مانند.

تفسیر نخست می‌گوید فاصله نشانه‌ی کمبود واقعی ارز است. در این تفسیر، صرافی‌ها زودتر به کمبود واکنش می‌دهند چون معامله‌گران خرد و شرکت‌های کوچک اول سراغ صرافی می‌روند و صف جلو در صرافی‌ها زودتر تشکیل می‌شود. بانک‌ها دیرتر واکنش می‌دهند چون مشتری‌هایشان صف کمتری می‌بینند و تصمیم‌گیری‌شان به گزارش‌های بالادستی وابسته است. در این حالت، نرخ صرافی‌ها به واقعیت بازار نزدیک‌تر است و بانک‌ها هنوز عقب مانده‌اند.

تفسیر دوم می‌گوید فاصله نشانه‌ی اعتماد است. در این تفسیر، بانک‌ها نرخ را با حجم بالا و با ریسک کمتر تغییر می‌دهند و صرافی‌ها برای جذب مشتری زودتر قیمت را جلو می‌کشند. اگر این تفسیر درست باشد، فاصله نشانه‌ی بازاری است که هنوز آرام است و هیچ نهادی هشدار نداده است. هر دو تفسیر با همان داده‌ها سازگار هستند و تفاوت در برداشت است، نه در عدد.

در پایان، گزارش پیشنهاد می‌کند سه شاخص ساده را هفته‌ای یک بار دنبال کنید: فاصله‌ی میانگین، تعداد روزهای با فاصله‌ی بیش از ۲۰ واحد، و زمان واکنش بانک‌ها به تغییر صرافی‌ها. اگر فاصله کم شود و بانک‌ها زودتر واکنش نشان دهند، تفسیر اعتماد قوی‌تر می‌شود. اگر فاصله زیاد بماند و بانک‌ها دیر بمانند، تفسیر کمبود واقعی‌تر می‌شود. هیچ‌کدام از این سه شاخص به تنهایی کافی نیست، اما روی هم تصویر روشن‌تری از بازار می‌دهند.

«سیگنال اعتماد» از «صف صرافی» مهم‌تر است؟

مهرداد نیک‌پی ــ ویراستار اقتصاد کلان

مهرداد نیک‌پی ــ ویراستار اقتصاد کلان

در هفته‌هایی که نرخ ارز در صرافی‌ها و بانک‌ها با فاصله‌ی کوتاه از هم اعلام می‌شود، پرسش ساده‌ای ذهن بسیاری از شهروندان را درگیر می‌کند: کدام نرخ واقعی‌تر است و کدام صرفاً روی کاغذ می‌درخشد؟ این گزارش تلاش می‌کند با مقایسه‌ی نرخ‌های اعلام‌شده در ۱۲ شهر، تفاوت میانگین صرافی‌ها و بانک‌ها را محاسبه کند و سپس دو تفسیر رقیب درباره‌ی علت این فاصله را کنار هم بگذارد: تفسیر نخست می‌گوید فشار عرضه در صرافی‌ها نشانه‌ی کمبود واقعی ارز است و بانک‌ها هنوز با واقعیت فاصله دارند، در حالی که تفسیر دوم می‌گوید بانک‌ها با تأخیر عمل می‌کنند و صرافی‌ها زودتر به سیگنال اعتماد واکنش می‌دهند. هدف ما این است که خواننده بدون شعار و با داده‌های ساده بتواند خود قضاوت کند کدام نرخ به زندگی روزمره نزدیک‌تر است.

در این گزارش از داده‌های ۱۲ شهر در ۹ روز کاری استفاده شده است. برای هر شهر میانگین نرخ خرید و فروش صرافی‌ها و بانک‌ها محاسبه شده و اختلاف میان دو گروه برای هر روز ثبت شده است. نمونه‌ها شامل نرخ اسکناس و حواله است و ارزهای دیگر کنار گذاشته شده‌اند تا مقایسه ساده بماند. در مواردی که یک شهر در یک روز داده کافی نداشت، آن روز از محاسبه حذف شده و جای خالی در جدول با «—» نشان داده شده است. این روش باعث می‌شود اعداد کمی کوچک‌تر بشوند، اما از سوگیری یک شهر شلوغ بر کل آمار جلوگیری می‌کند.

در میانگین کل، صرافی‌ها نرخ بالاتری نسبت به بانک‌ها ثبت کرده‌اند و فاصله‌ی میانگین ۱۸ تا ۲۴ واحد در نوسان بوده است. بیشترین فاصله در روزهایی دیده شد که صف مقابل صرافی‌ها کوتاه‌تر بود و کمترین فاصله در روزی بود که بانک‌ها چند ساعت زودتر از معمول نرخ خود را تغییر دادند. این الگو نشان می‌دهد بانک‌ها واکنش می‌دهند، اما واکنش آنها با فاصله‌ای از بازار است. در شهرهایی با جمعیت کمتر، فاصله میان دو گروه کمتر است و نرخ‌ها به هم نزدیک‌تر می‌مانند.

تفسیر نخست می‌گوید فاصله نشانه‌ی کمبود واقعی ارز است. در این تفسیر، صرافی‌ها زودتر به کمبود واکنش می‌دهند چون معامله‌گران خرد و شرکت‌های کوچک اول سراغ صرافی می‌روند و صف جلو در صرافی‌ها زودتر تشکیل می‌شود. بانک‌ها دیرتر واکنش می‌دهند چون مشتری‌هایشان صف کمتری می‌بینند و تصمیم‌گیری‌شان به گزارش‌های بالادستی وابسته است. در این حالت، نرخ صرافی‌ها به واقعیت بازار نزدیک‌تر است و بانک‌ها هنوز عقب مانده‌اند.

تفسیر دوم می‌گوید فاصله نشانه‌ی اعتماد است. در این تفسیر، بانک‌ها نرخ را با حجم بالا و با ریسک کمتر تغییر می‌دهند و صرافی‌ها برای جذب مشتری زودتر قیمت را جلو می‌کشند. اگر این تفسیر درست باشد، فاصله نشانه‌ی بازاری است که هنوز آرام است و هیچ نهادی هشدار نداده است. هر دو تفسیر با همان داده‌ها سازگار هستند و تفاوت در برداشت است، نه در عدد.

در پایان، گزارش پیشنهاد می‌کند سه شاخص ساده را هفته‌ای یک بار دنبال کنید: فاصله‌ی میانگین، تعداد روزهای با فاصله‌ی بیش از ۲۰ واحد، و زمان واکنش بانک‌ها به تغییر صرافی‌ها. اگر فاصله کم شود و بانک‌ها زودتر واکنش نشان دهند، تفسیر اعتماد قوی‌تر می‌شود. اگر فاصله زیاد بماند و بانک‌ها دیر بمانند، تفسیر کمبود واقعی‌تر می‌شود. هیچ‌کدام از این سه شاخص به تنهایی کافی نیست، اما روی هم تصویر روشن‌تری از بازار می‌دهند.

«صف صرافی» مهم‌تر است یا «سیگنال اعتماد»